

การเลิกสัญญา

- เมื่อสัญญาเกิด คู่สัญญาย่อมมีหน้าที่จะ
ต้องปฏิบัติตามสัญญา

- หากผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ หนี้ก็ยังคง
มีอยู่ สัญญาไม่ระงับ สัญญาไม่เลิกกัน
เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้
(มาตรา 213)

การเลิกสัญญา

- การผิดสัญญา
- ไม่ทำให้สัญญาสิ้นสุดลง ไม่ทำให้หนี้
ระงับ

การเลิกสัญญา

หนี้ตามสัญญาจะระงับต่อเมื่อ

1. ชำระหนี้
2. ปลดหนี้
3. หักกลบบลบหนี้
4. แปลงหนี้ใหม่
5. หนี้เกื่อนยกเลิกกัน

- หนนี้อาจจะระงับไปได้อีกทาง คือ เมื่อสัญญาสิ้นสุดลง
- สัญญาสิ้นสุดลง เมื่อ
  1. ครบกำหนดตามสัญญา
  2. มีการบอกเลิกสัญญา

- สัญญาสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดตามสัญญา

- สัญญาเช่า 10 ปี เมื่อครบสัญญาเช่า 10 ปี สัญญาก็สิ้นสุดลง ต่างฝ่ายต่างก็ไม่มีหนี้ต่อกันหลังจากครบ 10

การเลิกสัญญา โดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย
คือการตกลงกันเลิกสัญญา (เสรีภาพในการ
แสดงเจตนา)

การเลิกสัญญา โดยคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่ง (ที่มีสิทธิในการบอกเลิกสัญญา)

สิทธิในการบอกเลิกสัญญา

- มาตรา 386 วรรคแรก

“ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญา โดยข้อสัญญาหรือ โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนั้นย่อมทำได้ด้วยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง”

สิทธิในการบอกเลิกสัญญา

1. สิทธิเลิกสัญญา โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
2. สิทธิเลิกสัญญา โดยข้อสัญญา

1. สิทธิเลิกสัญญา โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (หลักทั่วไป)

**1. สิทธิเลิกสัญญาจากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้
(ม. 387)**

**2. สิทธิเลิกสัญญาจากการชำระหนี้เป็นพ้นวิสัย
(ม. 388)**

สิทธิเลิกสัญญาจากการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

1. กรณีหนี้ทั่ว ๆ ไป
2. กรณีหนี้ที่กำหนดเวลาชำระหนี้เป็นสาระสำคัญ

กรณีนี้ทั่ว ๆ ไป หากไม่ชำระหนี้ –
ต้องบอกกล่าวให้ชำระหนี้ภายในเวลา
พอสมควรก่อน ถ้ายังไม่ชำระหนี้จึงจะ
บอกเลิกสัญญาได้

ส้ม โอ ทำสัญญาซื้อขายรถยนต์จาก ส้มเขียวหวาน

- ส้มเขียวหวานไม่ชำระหนี้
- ส้ม โอ บอกกล่าวให้ชำระหนี้ภายใน 10 วัน
- ส้มเขียวหวานยังคงไม่ชำระหนี้
- ส้ม โอ บอกเลิกสัญญาได้

กรณีนี้ที่กำหนดเวลาชำระหนี้เป็น
สาระสำคัญ – หากไม่ชำระหนี้ตาม
กำหนดเวลา บอกเลิกสัญญาได้ทันที

**ผักชี ทำสัญญาเช่าห้องจัดงานเลี้ยงวันแม่
แห่งชาติ 12 สิงหาคม กับผักคะน้า**

- ผักคะน้าไม่ชำระหนี้ ไม่ส่งมอบห้องจัดงานเลี้ยง
- ผักชีบอกเลิกสัญญาได้ทันที (เพราะกำหนดเวลาชำระหนี้คือการส่งมอบห้องจัดงานเลี้ยงวันที่ 12 สิงหาคม เป็นสาระสำคัญ)

สิทธิเลิกสัญญาจากการชำระหนี้เป็นพ้นวิสัย

- การชำระหนี้อันเป็นพ้นวิสัย ต้องเกิดจากเหตุ
อย่างใดอย่างหนึ่งอัน โทษลูกหนี้ได้ – จึงจะ
สามารถบอกเลิกสัญญาได้

- มาตรา 389 “ถ้าการชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่
บางส่วนกลายเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุอย่างใด
อย่างหนึ่ง อันจะโทษลูกหนี้ได้ไซ้ เจ้าหนี้จะเลิก
สัญญานั้นเสียก็ได้”

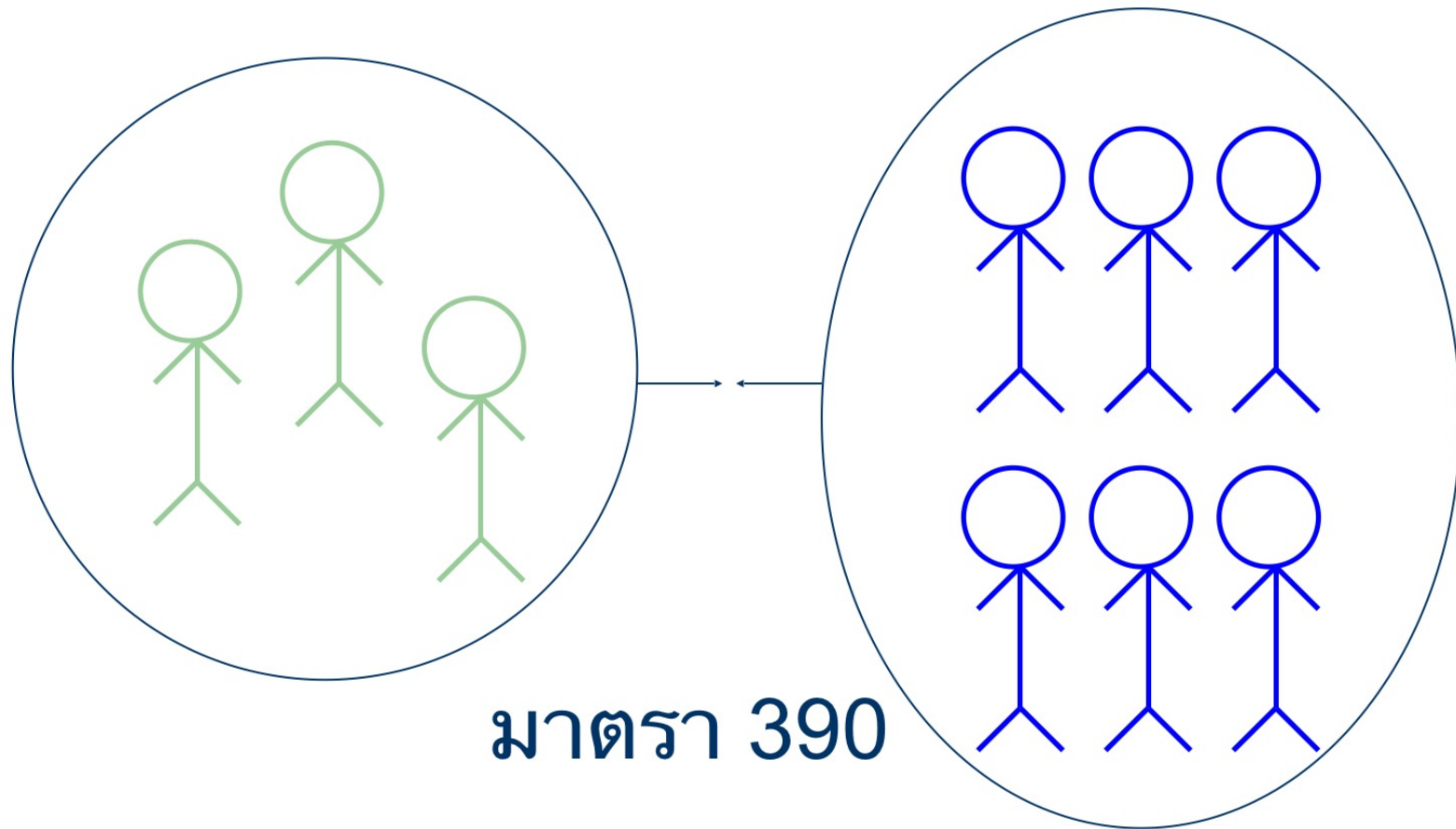
2. สิทธิเลิกสัญญา โดยข้อสัญญา

เป็นไปตามหลักเสรีภาพและความ
ศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา

การใช้สิทธิเลิกสัญญา – ผู้มีสิทธิเลิก
สัญญากระทำด้วยการแสดงเจตนาเลิกสัญญา
แก่อีกฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 386 วรรคแรกตอน
ท้ายและวรรคสอง)

เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวที่ต้องมีผู้รับการ
แสดงเจตนา/ไม่มีแบบ/ถอนไม่ได้

สิทธิเลือกสัญญาแบ่งแยกไม่ได้

ผลของการเลิกสัญญา (ม. 391)

- หนี้ระงับ ย้อนขึ้นไปถึงขณะทำสัญญา จึงต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม
- ไม่ตัดสิทธิในการเรียกค่าเสียหาย
- ไม่กระทบสิทธิของบุคคลภายนอก

การกลับคืนสู่ฐานะเดิม

- กรณีเงินที่ได้ส่งมอบแล้ว การใช้เงินคืนให้ บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยตั้งแต่เวลาที่ได้รับไว้
- กรณีทรัพย์สินที่ได้ส่งมอบหรือ โอน ให้แก่กัน ไปแล้ว ให้คืนทรัพย์สิน ถ้าพ้นวิสัยที่จะคืนทรัพย์สิน ได้ ก็ต้องชด ใช้เงิน ให้แทน
- กรณีการงานอันได้กระทำและการใช้ ทรัพย์สินนั้น การใช้เงินคืนให้ทำด้วย ใช้เงินตาม ควรค่าแห่งการงานและทรัพย์สินนั้น ๆ

- ซื้อขายรถยนต์ ผู้ซื้อได้ชำระราคาแล้ว แต่ผู้ขายไม่ส่งมอบรถยนต์ ผู้ซื้อสามารถบอกเลิกสัญญาได้ และเมื่อบอกเลิกสัญญาแล้ว ผู้ซื้อจะได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม คือได้รับเงินคืน พร้อมดอกเบี้ย นับแต่วันที่ผู้ซื้อได้ชำระราคาไป

การกลับคืนสู่ฐานะเดิม

- ตัวอย่าง A ทำสัญญาขายจักรยานให้ B โดยได้ส่งมอบจักรยานให้แก่ B เรียบร้อยแล้ว แต่ B ผิดสัญญาไม่ชำระราคาค่าจักรยาน ทวงถามแล้วก็ยังไม่ชำระราคา
- A มีสิทธิบอกเลิกสัญญา และเมื่อบอกเลิกสัญญาแล้ว B ต้องให้ A ได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยการส่งมอบจักรยานคืนแก่ A

การกลับคืนสู่ฐานะเดิม

- ตัวอย่าง ดำ ทำสัญญาจ้าง ชาว ตัดหญ้า วันละ 500 บาท เป็นเวลา 7 วัน ชาวได้ตัดหญ้าไปแล้ว 2 วัน แต่ดำ ไม่ชำระหนี้ ทวงถามแล้วก็ไม่ชำระหนี้ ชาวจึง บอกลีกสัญญา

- ชาว มีสิทธิได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยค่าการงาน ที่ได้ทำไปนั้น ชาวมีสิทธิได้รับด้วย (= 1,000 บาท)

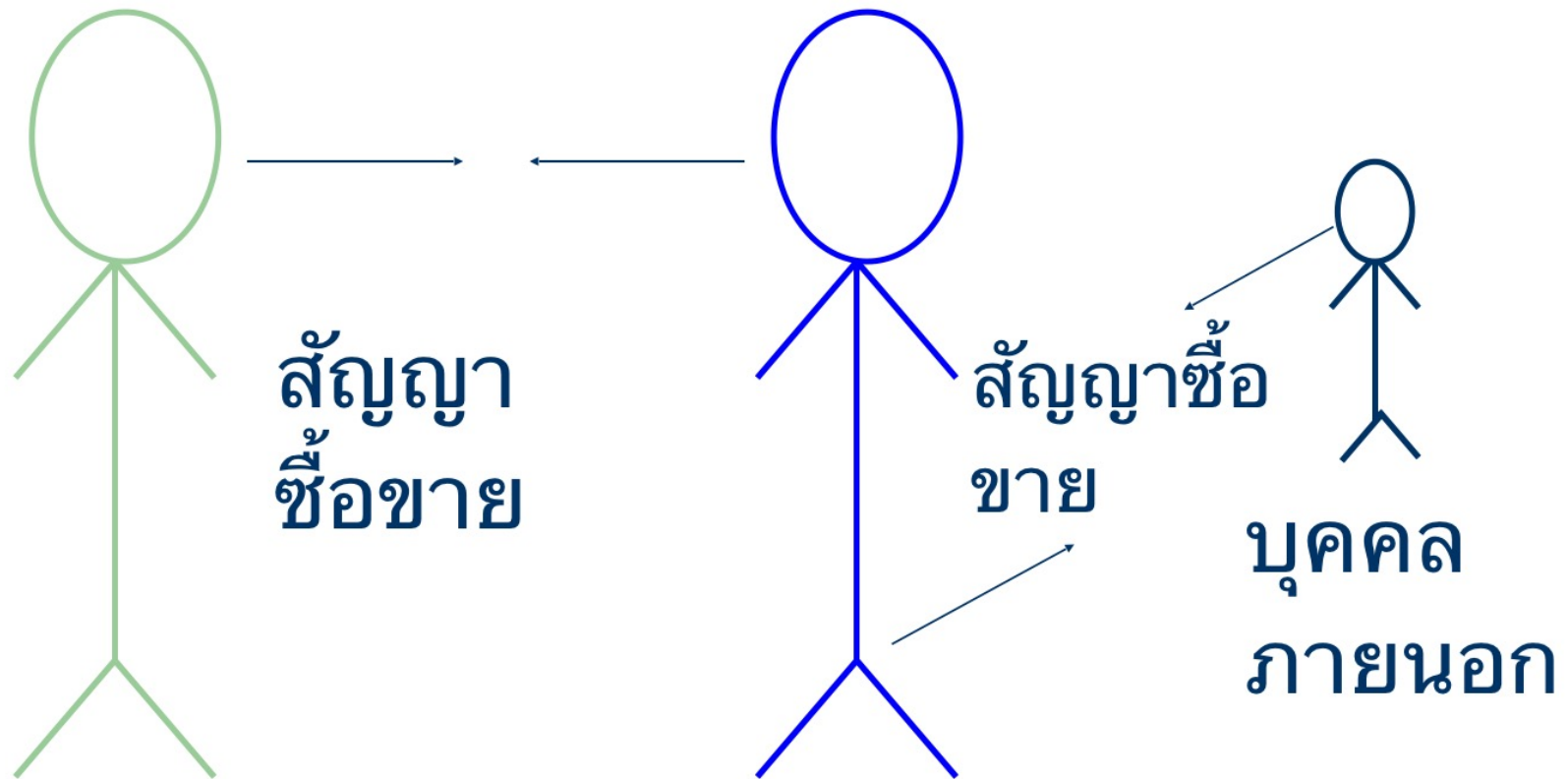
การกลับคืนสู่ฐานะเดิม

- ในการชำระหนี้ เพื่อให้คู่กรณีได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม หากเป็นหนี้ที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติต่อกัน ก็ให้ใช้หลัก ยื่นหมื่อยื่นแมว (ตามมาตรา 369)

ไม่กระทบสิทธิของบุคคลภายนอก

- การกลับคืนสู่ฐานะเดิมของคู่สัญญาจะทำให้เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกไม่ได้ (มาตรา 391 วรรคแรกตอนท้าย)
- บุคคลภายนอก ที่ได้สิทธิไปโดยสมบูรณ์แล้ว แม้ภายหลังจะมีการเลิกสัญญาทำให้มีการกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่ต้องไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอก

ไม่กระทบสิทธิของบุคคลภายนอก

**เลิกสัญญาแล้ว มีสิทธิเรียก
ค่าเสียหายด้วย (หากมี)**

สิทธิเลิกสัญญาฉบับ

- สิทธิเลิกสัญญาฉบับเมื่อเจ้าหนี้ไม่บอกเลิกสัญญาภายในระยะเวลาที่ลูกหนี้กำหนด (มาตรา 393)
- สิทธิเลิกสัญญาฉบับเพราะผู้มีสิทธิเลิกสัญญาทำให้ไม่อาจกลับคืนสู่ฐานะเดิม (มาตรา 394)